

UDK: 811.163.42:811.111

811.111:811.163.42

Izvorni znanstveni rad

Rukopis primljen 2. XII. 2022.

Prihvaćen za tisak 22. III. 2023.

<https://doi.org/10.31724/rihjj.49.1.2>

Anđela Milinović Hrga

Siniša Ninčević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu

Poljička cesta 35, 21 000 Split

<https://orcid.org/0000-0002-6353-2296>

milinovic@ffst.hr

<https://orcid.org/0000-0002-1420-7470>

nincevic@ffst.hr

HRVATSKO-ENGLESKI JEZIČNI DODIRI – RUKOVET KROATIZAMA U ENGLESKOM JEZIKU

U radu se proučavaju hrvatsko-engleski jezični dodiri s motrišta hrvatskoga kao jezika davaoca. Istražuje se status kroatizama u dvama engleskim rječnicima, *Oxford English Dictionary* i *Merriam-Webster Unabridged*, te u jednom leksikonu krške fenomenologije. Iz toga je korpusa ukupno prikupljeno trideset i devet kroatizama. Raščlanjuje ih se prema obliku jezičnoga posuđivanja te s obzirom na vremensku raslojenost leksema i potom grupira prema semantičkim poljima. Raspravlja se o uočenim nedosljednostima u vezi s podrijetlom pojedinih leksema u navedenim rječnicima. Ukazuje se na pojedina slovopisna i morfološka obilježja karakteristična za model koja je replika zadržala. Razdoblje posuđivanja iz hrvatskoga u engleski omeđuje se i vremenski.

1. Uvod

Jezični dodiri između hrvatskoga i engleskoga plodnom su temom jezikoslovnih istraživanja glavninom s motrišta hrvatskoga kao jezika primaoca. O hrvatskom kao jeziku davaocu malo je istraživanja, istraživane su primjerice hrvatske posuđenice u mletačkom dijalektu (Ljubičić 1993, 2009), pojedini padežni morfe- mi u istrorumunjskome (Kovačec 1967) ili hrvatske posuđenice za dijelove tijela u vlaškom/žejanskom (Vrzić i Doričić 2014), no nisu nam poznata (sustavna)

istraživanja o kroatizmima u engleskom. Kada je riječ o dosadašnjim istraživanjima slavenskih posuđenica u engleskom, najbrojniji su radovi o rusizmima, a od onih općenito o slavizmima izdvajamo radove Šipke (2004) i Tomovića (2009a), potonji je napose raščlanio i srbizme u engleskom (2009b). U ovom će se radu razmotriti dosad nedovoljno istraženi hrvatsko-engleski jezični dodiri u kojima je hrvatski jezik davalac.

Matasović je dokazao da su jezični nacionalizam i jezični kozmopolitizam podjednako stari vrijednosni stavovi prema jeziku te da su duboko ukorijenjeni u europskoj kulturi (2016: 12). Usuprot svojstvenome mu jezičnomu nacionalizmu i purističkomu odnosu prema stranim elementima,¹ hrvatski je preuzeo mnoštvo anglizama. Za razliku od hrvatskoga, engleski jezik obilježuje jezični kozmopolitizam i tradicionalno je otvoren prema stranim utjecajima. Tako se primjerice u Uvodu Websterova rječnika bilježi da je engleski „hospitable. It receives, naturalizes and uses words from many tongues” (Thatcher: XI). Nevelik je dio hrvatskoga leksičkoga blaga također prisutan u engleskom jeziku.

Najraniji dosad poznati dodiri između hrvatskoga i engleskoga zabilježeni su potkraj 16. i početkom 17. stoljeća. Prvi hrvatski leksemi uvršteni u engleske rječnike zabilježeni su u primjerima na izmaku 16. i početkom 17. stoljeća (*ban* 1600., *hanjar* 1621.). Glavnina je kroatizama u engleski preuzeta u 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća. Kako će se pokazati na primjerima, većinom je riječ o posuđivanju kulturnoga tipa (Bloomfield 1933: 444–460), to jest o preuzimanju izraza koji označuju pojmove, predmete itd. tipične za hrvatsku kulturu, čime se popunjavaju prazna mjesta u sustavu jezika primaoca.

2. Metodologija istraživanja

Cilj je ovoga istraživanja identificirati kroatizme zabilježene u izabranim engleskim rječnicima, prikazati pristup kroatizmima u njima, to jest provjeriti što se označuje kao kroatizam te obilježuju li se tako i kalkovi kojima su model hrvatske jezične jedinice. Zabilježenim se kroatizmima potom određuje status te se vremenski omeđuje razdoblje posuđivanja iz hrvatskoga u engleski.

¹ Usp. npr. Thomas 1996; Vlašić 2010.

U ovom radu termin *kroatizam* uz posuđenice obuhvaća i kalkove, u skladu sa Simeonovom definicijom da je to „hrvatska riječ, izraz, konstrukcija ili izreka preuzeta u doslovnom, promijenjenom ili prevedenom obliku u koji drugi jezik” (1969: 724).

Kriterij pri identificiranju kroatizama u izabranim rječnicima bio nam je podatak iz rječničke natuknice da su oni u engleski ušli iz hrvatskoga (u skladu s načelima dodirnoga jezikoslovlja), ali upozoravamo i na neka dvojbenja tumačenja.

Temeljni korpus na kojem potvrđujemo kroatizme u engleskom jesu dva opsežna rječnika, jedan iz britanske i jedan iz američke tradicije: treće izdanje Oxfordskoga engleskoga rječnika (*Oxford English Dictionary Third Edition*, dalje: OED3) i Merriam-Websterov neskrraćeni rječnik (*Merriam-Webster Unabridged*, dalje: MW). Kako je među kroatizmima u engleskome velik dio onih upravo iz specifičnoga stručnoga nazivlja, korpus smo ciljano proširili stručnim leksikonom koji obuhvaća geomorfološko nazivlje – *A Lexicon of Cave and Karst Terminology with Special Reference to Environmental Karst Hydrology* (2002, dalje: LEX).

OED3 povijesni je rječnik engleskoga jezika koji bilježi lekseme iz općega leksika (dosad najopsežniji rječnik s otprilike 600 000 natuknica), a izostavlja pritom tehničko, stručno nazivlje osim ako nije postalo dijelom općega leksika. Posljednje, treće izdanje neprestano se dopunjuje i revidira te je dostupno isključivo u mrežnom obliku.²

MW trenutno je najveći i najsveobuhvatniji američki rječnik engleskoga jezika (sadrži otprilike 470 000 natuknica). Isključuje dobar dio starijega, zastarjeloga leksika, ali donosi znatan broj natuknica iz tehničkoga nazivlja.³

Unatoč činjenici da je hrvatski jezik međunarodno priznat kao samostalan,⁴ valja istaknuti da status hrvatskoga jezika u razmatranim izvorima nije isti, što u metodološkom smislu otežava jednoznačno i precizno identificiranje kroatizama.

² Podatci navedeni u ovom radu temelje se na stanju u tom rječniku zabilježenu nakon osuvremenjivanja/dopune u prosincu 2022.

³ Podatci navedeni u ovom radu temelje se na stanju u mrežnoj inačici toga rječnika iz veljače 2023.

⁴ Međunarodno tijelo za norme ISO 639-2 sa sjedištem u Washingtonu od 2008. za hrvatski jezik određuje novi međunarodni jezični kod *hrv*. Opširnije o međunarodnom priznanju hrvatskoga jezika v. Maštrović i Machala 2011.

OED3 razlučuje *Croatian* i *Serbian* kao zasebne jezike te omogućuje pretragu za svaki pojedinačno, a dodatno pretragu za *Serbian and Croatian* (u prijašnjim je inačicama postojao samo *Serbo-Croatian*).⁵ U njem smo pretraživali lekseme s odrednicom *Croatian* te *Serbian and Croatian*. MW u etimološkim natuknicama razlikuje *Croatian*, *Serbian* te *Serbo-Croatian*. U njem smo pretraživali lekseme s odrednicom *Croatian* te *Serbo-Croatian*. U LEX-ovu metodološkom aparatu hrvatski se i srpski ne prepoznaju kao zasebni jezici. Ako se bilježi podrijetlo raščlanjivanih leksema, najčešće je označeno šire, samo kao slavensko (*Slavic*), također se kojiput bilježi kao jugoslavensko (*Yugoslavian*). Pri navođenju stranih sinonima za engleske lekseme jezik se naziva jugoslavenskim (*Yugoslavian*) ili rjeđe srpsko-hrvatskim (*Serbo-Croatian*). U LEX-u smo sustavno pretražili sve lekseme čije je podrijetlo označeno kao *Slavic* i *Yugoslavian*.

Kojiput analizirane posuđenice imaju višestruko podrijetlo, to jest uz njih se bilježi da je riječ posuđena iz više jezika pa ih se pojedinačno nabraja (primjerice uz *gospodar* OED3 ima sljedeće: *Of multiple origins. A borrowing from Serbian and Croatian. Partly also a borrowing from German*), katkad i da je *vjerojatno* posuđena iz više jezika; ako se navodi da se posuđenice među ostalim javljaju i u hrvatskom i u srpskom, to ćemo napomenuti.⁶

3. Leksikološka raščlamba

Najprije donosimo abecedni popis trideset i devet kroatizama potvrđenih u istraživanom korpusu: *ban*, *banat*, *banovina*, *bilo*, *borek*, *Bosniak*, *ethnic cleansing*, *Glagolitsa*, *gospodar*, *gusla*, *hanjar*, *hum*, *jama*, *Kamenica*, *kolo*, *kuna*, *lipa*, *modal*, *Moho*, *Morlach*, *opanka*, *palacinka*, *pitta*, *polje*, *ponor*, *rakia*, *Skupština*,

⁵ Imenica *Croatian* u značenju 'a native or inhabitant of Croatia' u engleskom je prvi put upotrijebljena 1555. Taj se leksem od 1603. upotrebljava i u značenju 'jezik' (*The interpreters spoke in the Croatian or Sclauonian tongue, which is familiar to most of the Turks, but especially to the men of warre.*).

Serbo-Croatian u značenju 'the Slavic language of the Serbs and Croats consisting of Serbian written in the Cyrillic alphabet and Croatian written in the Roman alphabet' prvi je put u engleskom upotrijebljen 1877. Pri osuvremenjivanju OED-a mnogi leksemi koji su u starijim inačicama označeni kao *Serbo-Croatian* u novijim su dopunama revidirani i podrijetlo im je drugačije označeno.

⁶ Pri istraživanju srbizama u engleskom Tomović (2009b) među ostalim navodi lekseme *gusle*, *kolo*, *skupština*, *slatko*, *slava*, *vila*. Njegovo je istraživanje provedeno na rječničkoj inačici OED2, u kojoj su sve te posuđenice bile označene kao *Serbo-Croatian*. U osuvremenjenoj inačici OED3 podrijetlo je većini revidirano, primjerice leksem *gusla* označen je kao srpski, a *kolo*, *skupština*, *slatko* i *slava* kao hrvatski.

slivovitz, struga, tamburitza, tesla, Uskok, Ustashi, uvala, vila, vrulje, Yugoslav, zadruga, zurla. Cjelovit popis kroatizama s naznakom u kojem su dijelu korpusa potvrđeni, odrednicom podrijetla i godinom prve potvrde ako je zabilježena priložen je u Tablici 1 na kraju rada.

S obzirom na oblike jezičnoga posuđivanja najprije se razlučuje prikriveno posuđivanje koje rezultira kalkovima⁷ i vidljivo posuđivanje koje rezultira posuđenicama. Potonjih je znatno više. Posuđenice se s obzirom na vremensku raslojenost dalje razvrstavaju u aktivni i pasivni leksički sloj engleskoga jezika te grupiraju po semantičkim poljima. U aktivnom se leksiku pritom razabiru opći leksemi, leksemi motivirani etnicima, egzotizmi te stručno geomorfološko nazivlje, a u pasivnom leksiku nekolicina historizama.

Mnogi su kroatizmi zadržali obilježja izvornoga slovopisa ili karakteristične množinske oblike, stoga kojiput neki leksemi imaju i inačice slovopisno neprilagođene engleskomu (primjerice *rakia* i *rakija*), a pojedini kroatizmi imaju više množinskih oblika (primjerice *poljes* i *polja*; *kune, kuna* i *kunas*; *lipe, lip, lipa* i *lipas*). Svi su navedeni u raščlambi koja slijedi.

Gdje je u rječniku zabilježena najstarija pisana pojava pojedine riječi u engleskom, donose se i takvi podatci.⁸

OED3 donosi i podatak o čestoći trenutne uporabe pojedinih leksema u suvremenom engleskom. Većina ovdje raščlanjivanih kroatizama niske je čestoće, rabe se od 0,0099 do 0,099 puta na milijun riječi, a među onima koji nisu zastarjeli najrjeđi je leksem *palacinka*. Nešto je češći tek leksem *Yugoslav*, njegova je pojavnost od jednom do deset puta na milijun riječi.

3.1. Kalkovi

Od pronađenih kroatizama u engleskome dva su kalka. Prvi je leksički kalk u kojem je strano značenje izraženo domaćim jedinicama. Riječ je o sintagmi *ethnic cleansing* koja je u engleskom jeziku prvi put u tom obliku upotrijeblje-

⁷ U hrvatskom se jezikoslovlju nazivi *kalk* i *prevedenica* rabe i sinonimno i kao bliskoznačnice. Sukladno klasifikaciji prema Turk 2013, značenjski širim nazivom *kalk* ovdje se označuju prikriveni utjecaji općenito na leksičkoj, sintaktičkoj i semantičkoj razini.

⁸ U slučaju različite datacije oslanjali smo se na podatke iz OED-a kao vjerodostojnije jer se u njemu uz godine bilježe i citati iz odgovarajućih izvora u kojima je leksem potvrđen.

na 1991. MW navodi da je *ethnic cleansing* vjerojatno prijevod s hrvatskoga, a OED3 da je to unutarjezična engleska tvorenica načinjena temeljem izraza *etničko čišćenje* iz srpskoga i hrvatskoga. Reutersov je reporter Donald Forbes 31. srpnja 1991., u kontekstu tadašnjih hrvatsko-srpskih sukoba, citirao riječi hrvatskoga političkoga vodstva „The aim of this expulsion is obviously the ethnic cleansing of the critical areas ... to be annexed to Serbia” (Safire 1993: 24). Iste su riječi 2. kolovoza 1991. prenesene u američkim novinama *Washington Post*,⁹ stoga držimo opravdanim reći da je doslovna prevedenica/replika nastala prema hrvatskome modelu. Taj se naziv u američkim i engleskim medijima nadalje široko rabio u kontekstu ratnih sukoba devedesetih godina 20. stoljeća na prostoru bivše Jugoslavije tijekom njezina raspada.

Drugi primjer leksičkoga kalka navodi OED3 bilježeći da su imenica i pridjev *modal* tvoreni u engleskom po uzoru na hrvatski leksem *modal*. Kao izvor navodi se znanstveni članak iz 1977. objavljen u *Tekstilu, saveznom časopisu za tekstilnu tehnologiju i konfekciju*, najstarijoj hrvatskoj publikaciji iz područja tekstilstva. Članku je pridodan engleski naslov i engleski sažetak (uz njemački i francuski), a sintagma *modalna vlakna* u engleskoj inačici naslova i sažetka prevedena je kao *modal cellulose fibres* (Kozarčanin 1977: 463). Dakle, vjerojatno je autor toga članka sam ponudio engleski ekvivalent, a upravo on se citira kao prvi primjer pojave toga leksema u engleskom tekstu. To je i jedini hrvatski izvor među svim zabilježenim kroatizmima koji se raščlanjuju u ovom radu. Međutim, uzevši u obzir jezična obilježja rada iz kojega je primjer citiran, dvojbeno je može li se jezik kojim je pisao autor Sead Kozarčanin, u to vrijeme glavni procesni inženjer u Fabrici viskoze „Incel” u Banja Luci, definirati kao (samo) hrvatski, to jest je li model za englesku repliku isključivo hrvatski leksem. Osim toga, u skladu s Ustavnim odredbama iz 1974. službeni je naziv jezika u ondašnjoj državi u vrijeme objavljivanja Kozarčaninova članka u *Tekstilu* bio *hrvatski ili srpski*.

Zanimljivo je da suvremeni hrvatski rječnici ne popisuju pridjev *modalan* u tekstilnom značenju, tako ni imenicu *modal*, ne bilježe ih ni *Veliki rječnik hrvatskoga standardnoga jezika* ni Anićev ni Šonjin *Rječnik hrvatskoga jezika* ni Klaićev *Rječnik stranih riječi*.¹⁰ Međutim, sintagmu *modalna vlakna* bilježi *Teh-*

⁹ OED3 ih citira kao prvi zabilježeni primjer.

¹⁰ Kako je ta vrsta tkanine razvijena sredinom 20. stoljeća, starije rječnike nismo provjeravali.

nička enciklopedija (1997: 500), a popisana je i u stručnim hrvatsko-engleskim i englesko-hrvatskim rječnicima iz područja polimerstva i tekstilstva (Vuljanić i Vuljanić 2008a: 112; Vuljanić i Vuljanić 2008b: 114, 451; Čatić i Čatić 2009: 78). U njima se donose samo prijevodni ekvivalenti bez etimoloških odrednica. Imenica *modal* u tekstilnom se značenju međutim pojavljuje u hrvatskome mrežnom korpusu hrWaC.

3.2. Posuđenice

3.2.1. Aktivni leksik

U ovoj skupini zatječu se opći leksemi (*Skupština, vila, Ustashi*), leksemi motivirani etnicima (*Bosniak, Yugoslav*), egzotizmi (*borek, palacinka, pitta, raki-ja, slivovitz, opanka, tamburitza, gusle, zurla, kolo, kuna, lipa, Glagolitsa, ban, banat, banovina, zadruga*) te stručno geomorfološko i krško hidrološko nazivlje (*bilo, hum, ponor, polje, uvala, vrulje, jama, struga, Kamenica*).

Opći leksemi pripadaju semantičkim poljima politike i mitologije te označuju pripadnike pokreta. Imenica *Skupština* (uz oblik *Skupshtina*) ušla je u engleski 1847., navedeno je da je hrvatskoga podrijetla, označuje skupštinu Srbije i skupštinu Crne Gore, a prethodno je označivala i skupštinu Savezne Republike Jugoslavije. Izvori u kojima je riječ potvrđena glavninom se odnose na povijest Srbije (primjerice Leopold von Ranke, *A history of Servia and the Servian revolution* (1847.), u prijevodu Louise Hay Kerr). Prema Akademijinu *Rječniku skupština* je zabilježena „u svim rječnicima osim u Daničićevu” pa se nabrajaju primjeri iz Vrančićeva, Mikaljina, Habelićeva, della Belina, Belostenčeva, Jambrešićeva, Voltićeva, Stullijeva, Karadžićeva, Šulekova, Popovićeva te Ivekovićeva rječnika (*ARj sv. XV*: 380). Dakle, leksem pripada i hrvatskom i srpskom jeziku.

Imenica *vila* označuje nadnaravno mitološko žensko biće vrlo poznato u slavenskoj mitologiji, a podrijetlom je određena kao srpsko-hrvatska i slovenska, prvi primjer datira iz 1827. Množinski su oblici *vilas* i *vile*.

Leksemom *Ustashi* (‘ustaše’) 1932., podrijetlom označenim kao hrvatski, označuju se pripadnici Ustaškoga pokreta (1941. – 1945.). Višestruki su slovopisni i

množinski likovi, tako se navodi još *Ustachi*, *Ustaci*, *Ustasha*, *Ustaša*, *Ustaše*, *Ustasi*. Oblik *Ustashi* može biti i jedninski, a onda je množinski *Ustashis*.

Više je leksema motiviranih etnicima. *Bosniak* u engleskom jeziku može biti pridjev ili imenica u značenju *bosanski* ili *bosanski musliman*. Iz definicije je razvidno da je leksem nastao vjerojatno kao modifikacija hrvatskoga/srpskoga etnika *Bošnjak* prema imenici *Bosnia*, a prvi je put zabilježen 1680. Za razliku od MW-a, OED3 bilježi da je *Bosniak* nastao prema leksemu *Bošnjak* iz bošnjačkoga jezika.¹¹

Imenica i pridjev *Yugoslav* posuđenica je iz hrvatskoga i srpskoga nastala prema etniku *Jugoslaven*, koji se osobito popularizirao u okviru djelovanja ilirskoga pokreta u prvoj polovici 19. stoljeća. Ušla je u engleski 1853. i od svih posuđenica jedina je višega stupnja čestoće u engleskome.

U engleski su kao egzotizmi usvojeni hrvatski izrazi iz skupine jela i pića (*borek*, *palacinka*, *pitta*, *rakija*, *slivovitz*), obuće i odjevnih predmeta (*opanka*), glazbala (*tamburitza*, *gusle*, *zurla*), narodnih plesova (*kolo*), titula i društvenih uređenja (*ban*, *banat*, *banovina*, *zadruga*) te novčane jedinice (*kuna*, *lipa*) i kulturološke posebnosti (*Glagolitsa*).

Za leksem *borek* ‘burek’ navodi se višestruko podrijetlo, posuđen je 1830., dijelom iz turskoga, iz grčkoga, iz albanskoga te iz srpskoga i hrvatskoga.¹²

Leksem *palacinka* ‘palačinka’ također je višestrukoga podrijetla, vjerojatno dijelom posuđenica iz srpskoga i hrvatskoga,¹³ a tako i dijelom iz slovenskoga i češkoga, u engleski je posuđena 1884. Množinski su oblici *palacinkas*, *palachinke* i *palacinke*.

Leksem *pitta* (uz oblik *pita*) višestrukoga je podrijetla, dijelom posuđenica iz hebrejskoga, dijelom iz grčkoga, a dijelom iz srpskoga i hrvatskoga,¹⁴ u engleski je posuđena 1936.

¹¹ Ovdje ne raspravljamo o opravdanosti ili prihvatljivosti naziva *bošnjački* i/ili *bosanski* jezik.

¹² Zanimljivo je pritom da Akademijin *Rječnik* nema *burek/borek* u svojem korpusu.

¹³ Akademijin *Rječnik* navodi da je *palačinka* zabilježena u Šulekovu njemačko-hrvatskom te u Popovićevu njemačko-srpskom rječniku (*ARj sv. XV*: 581).

¹⁴ Akademijin *Rječnik* navodi da je *pita* „Od turske riječi istoga značenja. (...) Najstarija je potvrda u Mikaljinu rječniku (jedina iz XVII vijeka).” (*ARj sv. XV*: 891)

U skupini pića kao hrvatski (*Serbo-Croatian*) označeni su leksemi *rakija* (tkđ. u oblicima *rakia*, *rakiya*) i *slivovitz* ‘šljivovica’. Za *rakiju*, zabilježenu još 1778., navodi se da je to vrsta alkoholnoga pića koje se radi u Jugoslaviji (!), a *slivovitz* je alkoholno piće od šljive tipično za Mađarsku i balkanske zemlje, zabilježeno u engleskom 1837.¹⁵

Od obuće navodi se *opanka*, zabilježena 1778. u engleskom izdanju Fortisova putopisa po Dalmaciji, opet višestruko posuđena, najvjerojatnije dijelom i iz hrvatskoga i srpskoga. Množinski su oblici *opankas* i *opanci*. Kad je riječ o hrvatskom jeziku, oblik *opanka* potvrđen je u Vrančićevu, Belostenčevu i Stullijevu rječniku (*ARj sv. XV: 22*).¹⁶

U skupini glazbala popisana je *tamburitza* (uz oblike *tamboritsa*, *tamburica*), međutim u MW označena je kao srbizam (žičani instrument tipičan za Jugoslaviju!), a OED3 navodi ju kao hrvatskoga podrijetla. Prvi je put u engleski posuđena 1941., a u primjerima je uglavnom riječ o osvrtanju na instrument tipičan za južne Slavene, za Balkan, jedan govori i o plesačima iz Baranje koji su plesali na zvuke tamburice. Množinski su oblici *tamburitzan* i *tamburitzas*.

Istoj skupini egzotizama pribraja se i glazbalo *gusle* (uz oblike *gusla*, *guszla*, *guzla*, *gousle*), koje MW bilježi kao srpsko-hrvatsko, a OED3 navodi ga kao srbizam (1869.). Egzotizam je i puhaće glazbalo *zurla* (uz oblik *surla*) uz koje OED3 bilježi da je etimološki hrvatsko te je prvi primjer iz 1940., a u tom se izvoru spominju hrvatski Romi koji sviraju zurle.¹⁷

Leksem *kolo* kao tipičan ples hrvatskoga je podrijetla i zabilježen je 1911., navodi se da su drevni grobovi bogumila u Dalmaciji bili oslikani prizorima kola, no u definiciji se ističe da je to jugoslavenski (!) ples. MW za *kolo* navodi srpsko-hrvatsko podrijetlo, a prva je pojava znatno ranija, još 1851., bez preciznijega navođenja izvora.

Zabilježene su titule i društvena uređenja: *ban* (1600.), *banat* i *banovina*, u MW-u su označene kao srpsko-hrvatske. Imenica *zadruga*, podrijetlom označena kao hrvatska te prvi put zabilježena 1887., označuje tradicionalnu patrijarhalnu društvenu zajednicu tipičnu za južne Slavene.

¹⁵ OED3 ima kasniju potvrdu, iz 1885., te drugačiju etimologiju.

¹⁶ Oblik *opanak* zabilježen je u više rječnika, među ostalim i u Karadžićevu (*ARj sv. XV 1956: 21*).

¹⁷ Oblik *zurna* navodi se kao turcizam.

Kao hrvatski egzotizmi zabilježene su još hrvatske novčane jedinice *kuna* (1951.) i *lipa* (1993.) Prema trenutno dostupnim podacima potonja je ujedno posljednji kroatizam koji je ušao u engleski. Premda ih definira kao hrvatske novčane jedinice, MW obje bilježi kao podrijetlom srpsko-hrvatske. Uz leksem *kuna* bilježe se trostruki množinski oblici: *kune*, *kuna* i *kunas*; a uz *lipa* čak četiri množinska oblika: *lipe*, *lip*, *lipa* i *lipas*.

Od kulturnih posebnosti u rječnicima je imenica *Glagolitsa* ‘glagoljica’, leksem je u MW-u etimološki naveden kao *Serbo-Croatian*, no iz objašnjenja je jasno da se pojam odnosi na pismo koje je izumio Konstantin Ćiril u 9. stoljeću, a koje se rabi u katoličkim liturgijskim knjigama na ograničenu području duž istočne jadranske obale. Od imenice *Glagolitsa* izveden je engleski pridjev *Glagolitic* ‘glagoljski’, čiji sufiks pokazuje da je riječ o višem stupnju usvojenosti.

U stručnom nazivlju koje se odnosi na geomorfološke osobitosti i one krške hidrologije mnogi su leksemi hrvatskoga podrijetla. Tako se u raščlanjivanim rječnicima i leksikonu bilježe leksemi *bilo* (MW srpsko-hrvatski), *hum* (MW srpsko-hrvatski, OED hrvatski), *ponor* (MW srpsko-hrvatski, OED srpski i hrvatski, LEX slavenski), *polje* (MW srpsko-hrvatski, OED srpski i hrvatski, LEX slavenski; množinski oblici *poljes* i *polja*), *uvala/ouvala* (MW srpsko-hrvatski, OED hrvatski, LEX hrvatskoga, srpskoga ili bugarskoga podrijetla).

Kao jugoslavenski u LEX-u je zabilježen leksem *vrulje/vrulja*. U tom obliku i značenju potvrđen je u starijih hrvatskih pisaca poput Zoranića, Karnarutića, Barakovića (*ARj sv. XXI: 579*), stoga ga smatramo kroatizmom.

U LEX-u se još nalaze leksemi *jama* i *struga* označeni kao slavizmi. Za oba ima obilje potvrda u starijim hrvatskim rječnicima pa ih možemo smatrati kroatizmima. *Jama* je praslavenskoga postanja, a zabilježena je u nekoliko starijih hrvatskih rječnika, npr. Belostenčevu, Voltičevu (*ARj sv. IV: 414*). *Struga* u značenju korita kakve rijeke i sl. zabilježena je također u nizu starijih hrvatskih rječnika, primjerice Belostenčevu, Voltičevu, Stullijevu, Šulekovu rječniku znanstvenoga nazivlja itd. (*ARj sv. XVI: 773*). Imenica *Kamenica* (uz oblik *Kamenitza*) navodi se kao njemačkoga, a moguće i slavenskoga podrijetla. Množinski je oblik *Kamenice*. Potvrđena je u hrvatskom jeziku od 15. stoljeća te u starijim hrvatskim rječnicima od Mikaljina, della Bellina, Belostenčeva, Voltičeva itd. (*ARj sv. IV: 797*).

3.2.2. Pasivni leksik

Tri kroatizma u engleskom jeziku pripadaju historizmima, OED3 uz njih ističe odrednicu *historical*. Oružje *hanjar* ‘handžar’ (1621.) u značenju zakrivljene vrste bodeža višestruka je posuđenica, iz turskoga te dijelom iz hrvatskoga¹⁸ i iz srpskoga. Slično je i s imenicom *gospodar* (javlja se i u obliku *hospodar*) koja označuje titulu koju su nosili vladari Vlaške i Moldavske. Višestrukoga je podrijetla, među ostalim posuđenica iz hrvatskoga i srpskoga, a u rječnik je ušao 1847.

Skupini historizama pripada i leksem *Morlach* ‘Morlak’, zabilježen 1647., kako se nazivalo stanovnike Dalmatinske zagore, gorštake uz obalu Jadrana. Uza nj se u rječniku navodi da je višestrukoga podrijetla, dijelom posuđenica iz francuskoga, dijelom iz talijanskoga te dijelom iz hrvatskoga.

3.3. Leksemi koje ne treba smatrati kroatizmima

Leksem *perper* u MW-u je etimološki označen kao srpsko-hrvatski, označuje novčanu jedinicu koja se rabila u Crnoj Gori od 1908. do 1919., stoga smatramo da ne bi trebao biti označen kao kroatizam.

Imenica *slava* u engleski je posuđena 1900., a označuje pravoslavni običaj slave ili krsnoga imena. Zabilježena je kao podrijetlom hrvatska, međutim u prvom izvoru u kojem se spominje preuzeti je primjer iz poglavlja o pravoslavnim običajima u Bugara i Srba (riječ je o djelu *Turkey in Europe* autora Charlesa Eliota). Slično je i s ostalim izvorima u kojima je zabilježena. Uzevši u obzir taj čimbenik i one izvanjezične, smatramo da je dvojbena valja li ju označiti kao kroatizam.

Imenica *slatko* podrijetlom je označena kao hrvatska te označuje voće ukuhanu u šećeru, a u engleski ulazi 1941. Izvor je prvoga primjera roman Rebecce West *Black Lamb and Grey Falcon, A Journey through Yugoslavia*, u kojem se imenica *slatko* rabi pri opisivanju običaja u manastiru sv. Nauma u Ohridu u Makedoniji. Slično je i u drugom primjeru. Akademijin *Rječnik* ističe da se u navedenom značenju *slatko* upotrebljava „u istočnim i južnim krajevima, gdje

¹⁸ Od starijih hrvatskih rječnika imenicu *handžar* imaju Mikaljin, della Bellin, Belostenčev, Voltičev, Jambrešićev itd. (v. *ARj sv. III*: 566).

se ono i priređuje” (*ARj sv. XV*: 441). U tom svjetlu dvojbeno je može li se *slatko* tumačiti kao kroatizam.

OED3 kao podrijetlom hrvatski bilježi mineral *takovite*, motiviran imenom mjesta Takovo u Srbiji, no smatramo da mu je podrijetlo pogriješno označeno¹⁹ jer je iz sociolingvističkoga okvira jasno da ne pripada kroatizmima.

Smatramo da *bogaz*, zabilježen u LEX-u kao slavenski, ne pripada kroatizmima jer je u značenju ždrijela, klanca zabilježen samo u Karadžićevu rječniku (*ARj sv. I*: 484).

Provjerili smo u korpusu lekseme s odrednicom *Serbian* uzevši u obzir da se među njima može naći koji kroatizam, no nismo našli takve potvrde.²⁰

3.4. Kroatizmi bez odgovarajuće odrednice podrijetla

Pretraživanjem odrednice *Yugoslav* u cjelokupnoj rječničkoj natuknici pronašli smo dva leksema za koja smatramo da ih također valja označiti kao kroatizme. Riječ je o apelativima motiviranim prezimenima poznatih hrvatskih znanstvenika, ali takvi eponimi nisu označeni kao kroatizmi.

Tako je *Moho* ili *Mohorovičić discontinuity* (uz oblik *Mohorovicic discontinuity*) (‘Mohorovičićeva ploha diskontinuiteta’) motiviran prezimenom hrvatskoga seizmologa Andrije Mohorovičića, koji je u MW-u zabilježen kao jugoslavenski geolog. Prvi je put u engleskom taj leksem zabilježen 1936.

Eponim *tesla* kao mjerna jedinica za gustoću magnetskoga toka prvi je put zabilježen 1958., a MW navodi da je nastao prema prezimenu američkoga izumitelja Nikole Tesle rođena u Hrvatskoj. U istu skupinu pripadaju i sintagme *Tesla coil* ili *Tesla transformer* ‘Teslin transformator’, ‘rezonancijski transformator’ ili ‘Teslina zavojnica’, *Tesla current* ‘Teslina struja’ i leksem *teslameter* ‘teslometar’, instrument kojim se mjeri gustoća magnetskoga toka.

Nadalje, pretragom odrednice *Dalmatian* u rječničkoj definiciji zabilježili smo leksem *Uskok* koji označuje „dalmatinske Slavene prebjega iz krajeva pod tur-

¹⁹ Izvor su *Zapisnici srpskoga geološkoga društva* iz 1955.

²⁰ Kada se pretražuje podrijetlo leksema s odrednicom *Serbian*, OED3 ima samo tri rezultata: *chetnik*, *gusle*, *Vlach*.

skom vlašću”, no on nije etimološki određen kao kroatizam iako je iz definicije jasno da je hrvatskoga podrijetla.²¹

3.5. Vremensko omeđenje posuđivanja kroatizama u engleski

Iz dostupnih kronoloških podataka u raščlanjivanim rječnicima vidljivo je da razdoblje posuđivanja iz hrvatskoga u engleski započinje na izmaku 16. stoljeća.²² Prva dosad poznata uporaba hrvatskoga leksema u engleskom zabilježena je 1600., riječ je o leksemu *ban*.

U 17. stoljeću posuđeni su leksemi *hanjar* (1621.) i *Morlach* (1647.), a u 18. stoljeću *opanka* (1778.) i *rakia* (1778.).

Posuđivanje iz hrvatskoga češće je u 19. te prvoj polovici 20. stoljeća. Tako se u 19. stoljeću bilježi prva upotreba ovih leksema: *vila* (1827.), *borek* (1830.), *slivovitz* (1837.), *Skupština* (1847.), *gospodar* (1847.), *Yugoslav* (1853.), *palacinka* (1884.), *zadruga* (1887.), *ponor* (1890.), *polje* (1894.).

U prvoj polovici 20. stoljeća rječnici navode ove kroatizme: *uvala* (1902.), *kolo* (1911.), *hum* (1921.), *Ustashi* (1932.), *Moho* (1936.), *pitta* (1936.), *zurla* (1940.), *tamburitza* (1941.).

Time završava glavnina jezičnih dodira te se u drugoj polovici 20. stoljeća u engleskom javljaju još ovi kroatizmi: *kuna* (1951.), *tesla* (1958.), *modal* (1977.), *ethnic cleansing* (1991.) i *lipa* (1993.). Dosad nema zabilježenih primjera kroatizama koji datiraju iz 21. stoljeća, no to dakako ne znači da je jezično posuđivanje iz hrvatskoga kao jezika davaoca u engleski završeno.

²¹ Toponime hrvatskoga podrijetla u Srednjoj Americi spominje povjesničar Eterovich, koji je istraživao povijest doseljavanja Hrvata i drugih južnoslavenskih iseljenika u SAD. U svojim je radovima dokazivao da su čak 20 % Kolumbove brodske posade 1492. sačinjavali Hrvati, Dubrovčani. Vjerojatnim drži da su pojedini srednjoamerički i južnoamerički toponimi i hidronimi motivirani hrvatskim leksemima, primjerice ime rijeke *Potomac* objašnjava hrvatskom imenicom *potomak*, *Long Island* odgovara hrvatskomu *Dugomu otoku*, a panamski *Otoque Island* motiviran je hrvatskom imenicom *otok* itd. (v. Eterovich 1992 i 1990). Međutim, u navedenim rječnicima nismo našli potvrde za takva tumačenja.

S druge strane, nedavno je objavljeno znanstveno istraživanje koje ide u prilog Eterovićevim pretpostavkama o dolasku Hrvata u SAD već u 16. stoljeću. Naime, postupkom DNK analize članova plemena Croatoan (gdjegdje ih se bilježi i kao Croatan) dokazalo se da su Hrvati doista bili prisutni na obali Sjeverne Karoline od sredine 16. stoljeća. (Hirschman i dr. 2019)

²² Ovdje su navedeni samo oni leksemi za koje se u korpusu navode podatci kada su prvi put zabilježeni.

4. Zaključno

Razlučivali smo kroatizme u engleskom jeziku na korpusu dvaju najopsežnijih engleskih rječnika te jednoga leksikona krške geomorfološke i hidrološke fenomenologije. Iz raščlanjivanja je korpusa ukupno prikupljeno trideset i devet kroatizama. U taj popis ubrajamo i tri neprepoznata kroatizma (*Moho*, *tesla*, *Uskok*). Prema dostupnim podacima hrvatsko-engleski jezični dodiri s hrvatskim kao davaocem započinju 1600. godine (*ban*) i traju sve do kraja 20. stoljeća, zasad posljednji kroatizam u engleski je ušao 1993. (*lipa*). Za razliku od snažnijega prodora anglizama u hrvatski koji se intenzivira od sredine 20. stoljeća i traje do danas, opsegom najplodnije razdoblje posuđivanja iz hrvatskoga u engleski bilo je tijekom 19. i prve polovice 20. stoljeća, s ukupno očekivanim malim brojem kroatizama u engleskom.

Identificirani su kroatizmi razdijeljeni na kalkove i posuđenice, a potonji su dalje razdvojeni u aktivni i pasivni leksički sloj te grupirani prema semantičkim kriterijima. Iz raščlambe je razvidno da je glavnina kroatizama u engleskom rezultat kulturnoga posuđivanja, najveću skupinu posuđenica tvore egzotizmi te posuđenice iz stručnoga geomorfološkoga semantičkoga polja. Kalkovi su uglavnom neprepoznati kao kroatizmi (*ethnic cleansing*, *modal*). Svi su kroatizmi glavninom niske čestote uporabe u suvremenom engleskom jeziku, osim leksema *Yugoslav* koji je nešto češći. Pokazano je da se brojni kroatizmi u engleskom pojavljuju u višestrukim inačicama, pritom su počesto zadržali obilježja izvornoga slovopisa (primjerice *Skupština*), katkad također imaju višestruke množinske oblike (najviše ih ima leksom *Ustashi* – *Ustachi*, *Ustaci*, *Ustasha*, *Ustaša*, *Ustaše*, *Ustasi*, *Ustashis*). To svjedoči o tom da se mnogi od njih nisu potpuno prilagodili engleskomu jeziku.

Pri identificiranju kroatizama oslanjali smo se na odrednice o podrijetlu pojedinih leksema navedene u rječničkim člancima, ali uzimajući u obzir i širi sociolingvistički kontekst. U tom je smislu ukazano na nekoliko netočnosti i nedosljednosti kada je riječ o označivanju podrijetla pojedinih leksema u raščlanjivanom korpusu (*takovite*, *perper* itd.) To je rezultat i različita statusa hrvatskoga jezika u navedenim rječnicima, što metodološki otežava precizno identificiranje kroatizama. Merriam-Websterov rječnik najčešće ne razlikuje hrvatski kao samostalan, nego se rabi odrednica *Serbo-Croatian*, srpsko-hrvatski, a znatno

rjeđe razlikuju se hrvatski i srpski kao samostalni jezici. Slično je sa statusom hrvatskoga i u američkom leksikonu krške i spiljske fenomenologije. Britanski je OED3 u tom smislu dosljedniji, razlikuje hrvatski kao zaseban jezik i u posljednjoj inačici ne rabi odrednicu *Serbo-Croatian*. Očito je da preostaje još dosta posla oko razgraničavanja hrvatskih elemenata u engleskome i njihova preciznijega definiranja.

Izvori

FIELD, MALCOLM. 2002. *A Lexicon of Cave and Karst Terminology with Special Reference to Environmental Karst Hydrology*. EPA/600/R02/003. U. S. Environmental Protection Agency. Washington, DC.

MERRIAM-WEBSTER UNABRIDGED DICTIONARY, Merriam-Webster, <https://unabridged.merriam-webster.com>.

OXFORD ENGLISH DICTIONARY. Third edition. Ur. Simpson, J. A. (2000–2013); Proffitt, M. (2013–). Clarendon Press. Oxford. <http://dictionary.oed.com>.

Literatura

ARJ sv. I = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. I (A – češulja). 1880–1882. Ur. Daničić, Đuro. JAZU. Zagreb.

ARJ sv. III = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. III (đavo – isprekrajati). 1887. Ur. Budmani, Pero. JAZU. Zagreb.

ARJ sv. IV = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. IV (isprekrižati – kipac). 1892–1897. Ur. Budmani, Pero. JAZU. Zagreb.

ARJ sv. XV = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. XV (simetričan – spasti). 1956. Ur. Musulin, Stjepan. JAZU. Zagreb.

ARJ sv. XVI = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. XVI (spasti – sunce). 1956–1958. Ur. Musulin, Stjepan. JAZU. Zagreb.

ARJ sv. XXI = Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, sv. XXI (visokorođen – zaklanje). 1973–1974. Ur. Musulin, Stjepan; Pavešić, Slavko. JAZU. Zagreb.

ČATIĆ, IGOR; ČATIĆ, RANKA. 2009. *Hrvatsko-engleski rječnik polimerstva*. Društvo za plastiku i gumu. Zagreb.

ETEROVICH, ADAM SLAV. 1990. *Croatia in the New World: The Verrazano Voyages to America and Canada, 1523-1524*. Ragusan Press. San Carlos, USA.

- ETEROVICH, ADAM SLAV. 1992. *Croatia in the New World; Columbus, the Republic of Ragusa (Dubrovnik) and Saint Vlaho (Saint Blaise) – Patron Saint of Dubrovnik*, Ragusan Press. San Carlos, USA.
- HIRSCHMAN, ELIZABETH C.; VANCE, JAMES A.; HARRIS, JESSE D. 2019. DNA Evidence of a Croatian and Sephardic Jewish Settlement on the North Carolina Coast Dating from the Mid to Late 1500s. *International Social Science Review* 95/2. 1–38.
- KOVAČEC, AUGUST. 1967. Bilingvizam i aloglotski utjecaji na morfosintaktičku strukturu jezika (na istrorumunjskom materijalu). *Suvremena lingvistika* 4. 101–114.
- KOZARČANIN, SEAD. 1977. Studija strukture i procesa proizvodnje modalnih celuloznih vlakana. *Tekstil, časopis za tekstilnu tehnologiju* 7/26. 463–467.
- LJUBIČIĆ, MASLINA. 1993. O semantičkim promjenama hrvatskih posuđenica u mletačkom dijalektu. *Suvremena lingvistika* 19/1–2. 143–153.
- LJUBIČIĆ, MASLINA. 2009. Sui metaplasmi delle parole croate nel dialetto veneto. *Studia Romanica et Anglicana Zagrabiensia* 54. 83–110.
- MAŠTROVIĆ, TIHOMIL; MACHALA, LOBEL. 2011. *Međunarodno priznanje hrvatskoga jezika*. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Zagreb.
- MATASOVIĆ, RANKO. 2016. *Lingvistička povijest Europe*. Matica hrvatska. Zagreb.
- SAFIRE, WILLIAM. 1993. On Language; Ethnic Cleansing. *The New York Times Magazine* 14. ožujka 1993. 24.
- SIMEON, RIKARD. 1969. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva. Svezak I: A – O*. Matica hrvatska. Zagreb.
- ŠIPKA, DANKO. 2004. Slavic Lexical Borrowings in English: Patterns of Lexical and Cultural Transfer. *Studia Slavica* 49/3. 353–364.
- TEHNIČKA ENCIKLOPEDIJA, sv. 13. Ter-Ž. 1997. Gl. ur. Štefanović, Duško. Leksikografski zavod „Miroslav Krleža”. Zagreb.
- THE NEW WEBSTER DICTIONARY OF THE ENGLISH LANGUAGE. Gl. ur. Thatcher, Virginia S. Consolidated Book Publishers. Chicago.
- THOMAS, GEORGE. 1996. The Impact of Purism on the Development of the Croatian Standard Language in the Nineteenth Century. *Fluminensia* 8/1–2. 49–62.
- TOMOVIĆ, NENAD. 2009a. Slavizmi u engleskom jeziku. *Anali Filološkog fakulteta XXI*. 161–173.
- TOMOVIĆ, NENAD. 2009b. Srbizmi u engleskom jeziku. *Savremena proučavanja jezika i književnosti (zbornik radova sa prvog naučnog skupa mladih filologa Srbije)*. Ur. Kovačević, Miloš; Mladenović, Radivoje; Ramić, Nikola; Polomac, Vladimir. FILUM. Kragujevac.
- TORBARINA, JOSIP. 1977. Shakespeare and Dubrovnik. *Dubrovnik's Relations with England: a symposium*. Ur. Filipović, Rudolf. Faculty of Philosophy. Zagreb.

TURK, MARIJA. 2013. *Jezično kalkiranje u teoriji i praksi. Prilog lingvistici jezičnih dodira*. Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Zagreb.

VLAŠIĆ, MARIJA. 2010. *Tradicija purizma u hrvatskom jezikoslovlju*. Doktorski rad. Filozoficka fakulta Univerzita Karlova v Praze. Prag. 237 str.

VRZIĆ, ZVJEZDANA; DORIČIĆ, ROBERT. 2014. Language contact and stability of basic vocabulary: Croatian loanwords for body parts in Vlashki/Zheyanski (Istro-romanian). *Fluminensia* 26/2. 105–122.

VULJANIĆ, NIKOLA; VULJANIĆ, DUBRAVKA. 2008a. *Hrvatsko-engleski rječnik tekstilstva s pojašnjenjima*. Veleučilište u Karlovcu. Karlovac.

VULJANIĆ, NIKOLA; VULJANIĆ, DUBRAVKA. 2008b. *Rječnik tekstilstva englesko-hrvatski hrvatsko-engleski*. Tekstilno-tehnološki fakultet. Zagreb.

Croatian Elements in English Dictionaries

Abstract

This paper discusses Croatian-English language contacts from the viewpoint of Croatian as the donor language. The status of Croatian loanwords has been observed in these English dictionaries: *The Merriam-Webster Unabridged*, *The Oxford English Dictionary* and *A Lexicon of Cave and Karst Terminology*. A total of thirty-nine croationisms have been collected from that corpus. The lexemes are fragmented according to the form of the language borrowing, along with the temporal stratification. Furthermore, they are grouped according to semantic fields. The spelling and morphological features characteristic of the model retained by the replica is evident. The inconsistencies as regards the origin of certain lexemes in the aforementioned dictionaries are also discussed. A period of borrowing from Croatian to English is limited in time.

Cljučne riječi: hrvatsko-engleski jezični dodiri, kroatizmi, prevedenice, posuđenice, podrijetlo.

Keywords: Croatian-English language contacts, Croatian loanwords, loan translation, loanwords, origin.

TABLICA 1. *ABECEDNI POPIS KROATIZAMA POTVRĐENIH U ENGLLESKIM RJEČNICIMA I LEKSIKONU*

	kroatizam	rječnik/leksikon u kojem je potvrđen	odrednica podrijetla	godina prve potvrde
1.	ban	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	1600.
2.	banat	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
3.	banovina	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
4.	bilo	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
5.	borek	OED3	<i>partly a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1830.
6.	Bosniak	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
7.	ethnic cleansing	OED3 / MW	<i>formed within English, by compounding; modelled on a Serbian and Croatian lexical item / probably translation of Croatian etničko čišćenje</i>	1991.
8.	Glagolitsa	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
9.	gospodar	OED3	<i>a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1847.
10.	gusla	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	
11.	hanjar	OED3	<i>partly a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1621.
12.	hum	OED3 / MW	<i>Croatian / Serbo-Croatian</i>	1921.
13.	jama	LEX	<i>Slavic</i>	
14.	Kamenica	LEX	<i>German, possibly of Slavic origin</i>	
15.	kolo	OED3 / MW	<i>Croatian / Serbo-Croatian</i>	1911.

16.	kuna	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	1951.
17.	lipa	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	1993.
18.	modal	OED3	<i>formed within English, by derivation; modelled on a Croatian lexical item</i>	1977.
19.	Moho	MW	/	1936.
20.	Morlach	OED3	<i>partly a borrowing from Croatian</i>	1647.
21.	opanka	OED3	<i>probably partly a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1778.
22.	palacinka	OED3	<i>probably partly a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1884.
23.	pitta	OED3	<i>partly a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1936.
24.	polje	OED3 / MW / LEX	<i>a borrowing from Serbian and Croatian / Serbo-Croatian / Slavic</i>	1894.
25.	ponor	OED3 / MW / LEX	<i>partly a borrowing from Serbian and Croatian / Serbo-Croatian / Slavic</i>	1890.
26.	rakia	OED3 / MW	<i>a borrowing from Serbian and Croatian / Serbo-Croatian</i>	1778.
27.	Skupština	OED3	<i>Croatian</i>	1847.
28.	slivovitz	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	1837.
29.	struga	LEX	<i>Slavic</i>	
30.	tamburitza	OED3	<i>Croatian (MW Serbian)</i>	1940.
31.	tesla	MW	/	1958.
32.	Uskok	MW	/	

33.	Ustashi	OED3	<i>Croatian</i>	1932.
34.	uvala	OED3 / MW / LEX	<i>Croatian / Serbo-Croatian / of Croat, Serb or Bulgarian origin</i>	
35.	vila	MW	<i>Serbo-Croatian</i>	1827.
36.	vrulje	LEX	<i>Yugoslavian</i>	
37.	Yugoslav	OED3	<i>a borrowing from Serbian and Croatian</i>	1853.
38.	zadruga	OED3	<i>Croatian</i>	1887.
39.	zurla	OED3	<i>Croatian</i>	1940.